

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

COMBAT HORTING AND ACTIVITIES OF UKRAINIAN LAW ENFORCEMENT AUTHORITIES

ІРШІНЬ – 2020

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ, ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ПОДАТКОВОЇ МІЛІЦІЇ
КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ТА ОРГАНІЗАЦІЇ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ**

***МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ***

**14-15 липня 2020 року
м. Ірпінь**

*Рекомендовано до друку Науково-методичною колегією
Національної федерації бойового хортингу України
(протокол від 24.07.2020 № 7).*

Науковий керівник конференції

Пашко П. В. – ректор Університету державної фіскальної служби України, доктор економічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України.

Організаційний комітет конференції

Голова оргкомітету:

Чмелюк В. В. – кандидат юридичних наук, проректор з питань підготовки кадрів податкової міліції – начальник Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, полковник податкової міліції, учасник бойових дій.

Голова науково-методичної ради оргкомітету:

Єрмоєнко Е. А. – професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету ДФС України, кандидат педагогічних наук, президент Національної федерації бойового хортингу України, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, Заслужений тренер України, майстер спорту України міжнародного класу, майор десантно-штурмових військ ЗС України, учасник бойових дій.

Заступники голови оргкомітету:

Грищук В. Л. – кандидат юридичних наук, начальник кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, підполковник податкової міліції, учасник бойових дій;

Бухтіяров О. А. – кандидат юридичних наук, заступник начальника кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, учасник бойових дій.

Члени оргкомітету:

Параниця С. П. – кандидат юридичних наук, професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, учасник бойових дій;

Антоненко С. А. – кандидат наук з фізичного виховання та спорту, професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету ДФС України;

Бадьора С. М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету ДФС України;

Гарбовський Л. А. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету ДФС України.

Є80 Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (14–15 липня 2020 року) / уклад.: Е. А. Єрмоєнко. Ірпінь : Університет ДФС України, 2020. – 430 с.

Збірник містить наукові роботи учасників конференції, дослідження з педагогіки, психології, філософії, історії, теорії і методики викладання бойового хортингу, проведені відповідно до угоди про співпрацю між Національною федерацією бойового хортингу України та Університетом державної фіскальної служби України. Матеріали представляють узагальнені результати досліджень у напрямі теоретичних та практичних аспектів удосконалення професійних компетентностей фахівців бойового хортингу у системі правоохоронних органів України.

Матеріали подаються мовою оригіналу. За достовірність фактів, статистичних та інших даних, точність формулювань і висновки несуть відповідальність автори матеріалів.

ЗМІСТ

Кукушкін К. М., Єрмоєнко Е. А. Методика військово-патріотичного виховання школярів у процесі занять бойовим хортингом	6
Грищук В. А., Єрмоєнко Е. А., Чмелюк В. В., Біла В. Р., Бухтіяров О. А. Бойовий хортинг у комплексі функціональної та професійної підготовки курсантів до служби в правоохоронних органах	14
Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг у системі професійної підготовки співробітників правоохоронних органів	28
Єрмоєнко Е. А. Особливості самовиховання в бойовому хортингу	40
Єрмоєнко Е. А. Підготовка спортсменів бойового хортингу	55
Єрмоєнко Е. А. Психічні процеси в бойовому хортингу	63
Чмелюк В. В., Єрмоєнко Е. А., Біла В. Р., Грищук В. А., Бухтіяров О. А. Бойовий хортинг у системі фізичного виховання студентів і курсантів	72
Єрмоєнко Е. А. Правомірність застосування службово-прикладних прийомів фізичного впливу системи бойового хортингу в екстремальних умовах соціального характеру у межах необхідної самооборони	95
Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як система формування готовності співробітників правоохоронних органів до дій в екстремальних ситуаціях	110
Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як засіб прикладної психофізичної підготовки курсантів правоохоронних спеціальностей відомчих закладів вищої освіти	128
Єрмоєнко Е. А. Виховання вольових якостей особистості у процесі занять бойовим хортингом ..	138
Єрмоєнко Е. А. Поняття фізичної культури особистості у системі бойового хортингу	157
Єрмоєнко Е. А. Психологічне забезпечення високих спортивних досягнень у бойовому хортингу	171
Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг у системі професійного вдосконалення співробітників органів внутрішніх справ	185
Єрмоєнко В. Е., Єрмоєнко Е. А. Медичний контроль змагальної діяльності з бойового хортингу	195
Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як засіб виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів закладів вищої освіти	215
Єрмоєнко Е. А. Фізіологічні та біохімічні аспекти фізичної підготовки співробітників поліції у процесі занять бойовим хортингом	225

34. Оржеховська В. М. Концепція національної філософії виховання дітей та молоді в Україні на засадах хортингу (проект) / В. М. Оржеховська, Т. С. Федорченко, Е. А. Єрьоменко, З. М. Діхтяренко, О. В. Мельник // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол. Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2016. – Вип. 5. – С. 17–34.

35. Остапенко О. І. Бойовий хортинг як засіб формування в школярів фізичних здібностей як основи тверезого способу життя в майбутній життєдіяльності / О. І. Остапенко, М. Д. Зубалій, Е. А. Єрьоменко, М. В. Тимчик // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 166–172.

36. Остряньська О. А. Бойовий хортинг у впровадженні творчих здобутків передового регіонального педагогічного досвіду формування у старших дошкільників соціально-комунікативних умінь у театралізованій діяльності з використанням хортинг-ляльок / О. А. Остряньська, Е. А. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 173–186.

37. Параниця С. П. Бойовий хортинг – фундаментальний осередок воїнських традицій української землі. / С. П. Параниця, Е. А. Єрьоменко, Г. А. Коломоєць, В. Е. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2018. – Вип. 9. – С. 102–111.

38. Петрочко Ж. В. Бойовий хортинг як засіб виховання патріотизму у школярів і студентів / Ж. В. Петрочко, Е. А. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 34–45.

39. Петрочко Ж. В. Хортинг – школа сили і честі юного українця : метод. посіб. / Ж. В. Петрочко, Е. А. Єрьоменко // К. : Паливода А. В., 2016. – 544 с.

40. Присяжнюк С. І. Бойовий хортинг та проблема активного відпочинку спортсменів у різні вікові періоди / С. І. Присяжнюк, Е. А. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 206–218.

41. Сичов С. О. Бойовий хортинг та особливості оптимізації управління атлетичним тренуванням у процесі спортивної діяльності / С. О. Сичов, Е. А. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 219–225.

42. Федорченко Т. Є. Бойовий хортинг як засіб національно-патріотичного виховання і фізичної підготовки школярів, студентської та курсантської молоді / Т. Є. Федорченко, Е. А. Єрьоменко, З. М. Діхтяренко, В. Е. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 80–87.

43. Savchenko, Anatoliy; Yeromenko, Eduard. Combat horting – educational practice for young people. *Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць*. К. : Паливода А. В. 2017. Вип. 8. С. 88–95.

44. Griban, G., Kuznietsova, O., Dzenzeliuk, D., Malynskiy, I., Dikhtiarenko, Z., Yeromenko, E., Otravenko, O., Lytvynenko, A., Lyhun, N., Okhrimenko, I., Prontenko, K. (2019). Dynamics of psycho-emotional state and individual psychological characteristics of students in the process of physical education classes. *Revista Dilemas Contemporaneos: Educacion, Politica y Valores*. Ao: VII, Numero: Edicion Especial, Artículo no.:113, Periodo: Diciembre, 2019.

45. Prontenko, K., Griban, G., Okhrimenko, I., Bondarenko, V., Bezpaliy, S., Dikhtiarenko, Z., Yeromenko, E., Bulgakov, O., Bloschynskiy, I., Dzenzeliuk, D. (2019). Academic performance and mental capacity of cadets engaged in sports during studies. *Revista Dilemas Contemporaneos: Educacion, Politica y Valores*. Ano: VII, Numero: Edicion Especial, Artículo no.: 23, Periodo: Octubre, 2019

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ У КОМПЛЕКСІ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ ДО СЛУЖБИ В ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ

**Грищук В. А.,
Єрьоменко Е. А.,
Чмелюк В. В.,
Біла В. Р.,
Бухтіяров О. А.**

*Факультет підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації
працівників податкової міліції Університету ДФС України*

***Анотація.** Розглянуто напрями вдосконалення фізичної підготовки курсантів і слухачів освітніх установ Міністерства внутрішніх справ України. Наведено статистичні дані Міністерства за злочинами. Відзначається, що злочинці постійно вдосконалюють свої дії, застосовують нові способи вчинення злочину, все частіше використовують різні озброєння і вибухові пристрої. Наголошується на необхідності підвищення професіоналізму і працездатності курсантів. Наведено порівняльний аналіз нормативних актів Міністерства.*

Виділено елементи формування бойової готовності, функціональної підготовки курсантів і співробітників засобами бойового хортингу до виконання оперативно-службових завдань в правоохоронних органах України. Розглянуто технічні характеристики спорядження, яке використовують співробітники при виконанні спеціальних операцій. Пропонується схема розподілу годин на розділі програми із загальної та спеціальної фізичної підготовки. Пропонується розширити розділ загальної та спеціальної витривалості, використовувати методики підготовки спортсменів бойового хортингу. Показані напрями підвищення функціональної підготовки та боєздатності правоохоронних органів через вдосконалення фізичних якостей: сила, витривалість, швидкість, спритність, гнучкість. Надано методичні рекомендації щодо коригування програми функціональної та процесійної підготовки курсантів.

Актуальність наукового дослідження. З точки зору кадрової політики, перехід усіх без винятку правоохоронних органів України на професійну основу передбачає: комплектування особового складу за контрактним принципом; формування професійного управлінського корпусу, здатного взяти на себе основне навантаження з виховання та навчання підпорядкованого особового складу; запровадження нових засад управління службовою кар'єрою офіцерів; закріплення на правоохоронній службі співробітників, які отримали досвід участі в бойових діях, миротворчих операціях, освіту у закладах вищої освіти за правоохоронним фахом, у тому числі – за кордоном; запровадження служби у резерві тощо.

Як показує аналіз літературних джерел, у багатьох країнах світу досить серйозно ставляться до рівня фізичної підготовки особового складу, який перебуває на службі в правоохоронних органах за контрактом. У різні часи, ця проблема неодноразово поставала і в перших роках незалежності України, а також і у підрозділах МВС України різних часів. І сьогодні, ця проблема залишається досить актуальною в правоохоронних органах [8; 11–26].

Враховуючи курс нашої держави, який спрямований на створення професійної армії, ефективних правоохоронних органів, дане питання потребує досить ретельного вивчення. На наш погляд, у першу чергу необхідно звернути увагу на підготовку курсантів правоохоронних спеціальностей у закладах вищої освіти. Рівень професійної підготовки кадрових офіцерів у значній мірі визначає можливість вирішувати складні та різнопланові завдання, які перед ними ставляться. Тому всі розвинуті держави світу завжди проявляли і проявляють турботу про підвищення якості професійної підготовки офіцерського складу.

Професійна діяльність сучасного офіцера досить різноманітна. З одного боку, це обумовлено складною структурою правоохоронних органів, наявністю різноманітних правоохоронних спеціальностей, з іншої – з розвитком людського суспільства відбувається ускладнення самої правоохоронної служби. Фізичне здоров'я офіцера правоохоронного органу є одним з основних факторів виконання ним службових обов'язків [27–36].

У процесі фізичного тренування розвиваються не тільки м'язи, але й удосконалюються розумові здібності офіцера. Сила волі залежить частково від стану духа і частково від стану тіла. Втома у момент виконання службово-бойового завдання зламає так швидко, як ніякий інший стан, втома неминуче викликає у співробітника правоохоронного органу страх в екстремальних ситуаціях, а відсутність навичок перенесення фізичних навантажень взагалі відображається на психологічному стані і невпевненості в своїх силах [37–46]. Сьогодні офіцеру правоохоронного органу вже недостатньо мати задовільний фізичний розвиток, він ще має володіти певними професійно-прикладними знаннями і навиками, без яких неможливо виконати важке завдання, діяти тактично грамотно, отримати перемогу. Отже, для підготовки професіонала правоохоронного органу одне з головних місць займає спеціальна фізична підготовленість і функціональний стан здоров'я співробітника.

Дані статистики показують, що злочинці постійно удосконалюються в своїх діяннях, застосовуючи нові способи вчинення злочину, все частіше використовують різне озброєння і вибухові пристрої, при цьому вони, як правило, не зупиняються і перед застосуванням насильства в найжорстокіших формах. На варту закону, правопорядку і життя українських громадян покликана поліція та інші правоохоронні органи, які призначені для захисту життя, здоров'я, прав і свобод громадян України, іноземних громадян, осіб без громадянства, для

протидії злочинності, охорони громадського порядку, власності та для забезпечення громадської безпеки. Співробітники поліції й інших правоохоронних органів негайно приходять на допомогу кожному, хто потребує захисту від злочинних та інших протиправних посягань. Боротьба зі злочинністю, вимагає від особового складу підрозділів правоохоронних органів найвищого професіоналізму і працездатності. Кожен, хто задіяний у виконанні службових завдань, має бути готовим як психологічно, так і фізично до будь-якого несподіваного повороту подій, повинен бути впевнений у собі, в своїх знаннях, уміннях, у своїх можливостях і в своїх колегах по підрозділу [1–7; 9; 10].

Найважче вступати в «сутичку зі злочинністю» молодим випускникам освітніх установ системи МВС України та інших правоохоронних органів, оскільки вони, на відміну від діючих співробітників, ще не мають практичного досвіду затримання правопорушників, і від рівня їх фізичної підготовленості буде залежати результат їхньої правоохоронної діяльності.

Мета даного наукового дослідження – вдосконалення професійної фізичної та функціональної підготовки курсантів і слухачів освітніх установ системи правоохоронних органів України.

Завдання дослідження – розвиток і підтримка на необхідному рівні фізичних якостей (швидкості, витривалості, сили, спритності, гнучкості) курсантів і слухачів освітніх установ системи правоохоронних органів України.

Методи дослідження: теоретичний аналіз, узагальнення спеціальної та науково-методичної літератури, аналіз практичної діяльності, розробка методичних рекомендацій.

Результати досліджень. Спеціальна фізична та функціональна підготовка є основним елементом бойової готовності співробітників до виконання оперативно-службових завдань і одним з напрямів підвищення боєздатності правоохоронних органів. Вона організовується і проводиться відповідно до нормативних актів МВС України, розпоряджень керівництва підрозділів інших правоохоронних органів.

Метою функціональної та професійної фізичної підготовки є формування фізичної і психологічної готовності курсантів закладів вищої освіти і діючих співробітників до успішного виконання оперативно-службових завдань, вмілого застосування фізичної сили, силових прийомів бойового хортингу і спеціальних засобів при припиненні протиправних дій, а також забезпечення їх високої працездатності в процесі службової діяльності.

З метою виявлення позитивної тенденції вдосконалення професійної фізичної та функціональної підготовки курсантів і слухачів освітніх установ правоохоронних органів України надаємо рекомендовані варіанти програм підготовки курсантів зі спеціально-професійної фізичної підготовки співробітників правоохоронних органів.

Матеріал програми фізичної підготовки має бути поданий не менше ніж трьома розділами: 1) Бойові прийоми боротьби; 2) Переслідування і прискорене пересування; 3) Навчально-бойова практика. Теми, метою, яких є розвиток силових якостей, містить розділи.

Теми першого розділу:

Абсолютна сила (Вправи для розвитку абсолютної сили м'язів рук, ніг, тулуба з використанням обтяження (гирі, штанга, тренажери тощо). Основний метод: повторної вправи з подоланням неграничного і біляграничного опору);

Вибухова сила (Вправи для розвитку вибухової сили м'язів ніг і швидкості бігу на короткі дистанції (настрибуванням на підвищення, багатоскоки, стрибки в глибину тощо). Вправи для розвитку вибухової сили м'язів рук (метання каменів або медболу, удари по маківарі або боксерському мішку тощо). Основний метод: повторної вправи з подоланням неграничного опору з високою інтенсивністю);

Силова витривалість (Повторні навчально-тренувальні сутички з боротьби та боксу, в режимі анаеробної гліколітичної роботи організму (пульс 180-195 уд/хв). Контактні спортивні та рухливі ігри силового характеру (регбі, гандбол, баскетбол). Основні методи: змінний, інтервальний, повторний.

Теми другого розділу:

Біг (крос), прискорене пересування (марш-кидок) на середні і довгі дистанції. Техніка бігу по твердому, м'якому, сипучому і слизькому ґрунту, в гору, під ухил, з подоланням перешкод (канави, струмки, купини, огорожі тощо). Основні методи: рівномірний, змінний, повторний;

Подолання перешкод (заборів) різної висоти, пересування по вузькій опорі або опорі, що хитається, пересування у натовпі, спуск у вікно, стрибки з різної висоти, лазіння по вертикальному і горизонтальному канату. Основний метод: повторний;

Ходьба на лижах (Пересування на лижах на середні і довгі дистанції. Техніка лижних ходів, підйомів і спусків на лижах з гори. Основні методи: рівномірний і перемінний);

Прикладне плавання (Плавання вільним стилем, способи переправи вплав, пірнання в довжину і в глибину, транспортування потопаючого. Основні методи: рівномірний і повторний);

Спортивні ігри (Контактні спортивні ігри (регбі, ручний м'яч, баскетбол, футбол та інші), в тому числі за спрощеними правилами. Основний метод: повторний).

Приблизна кількість навчальних годин на освоєння цих питань розділів орієнтовно – 62 години.

Другий рекомендований варіант програми з організації фізичної підготовки в органах внутрішніх справ України (також має схожу структуру розділів, проте розділ «Загальна фізична підготовка» містить меншу кількість навчальних годин). На наш погляд їх кількість і розподіл у програмі фізичної підготовки може бути достатнім для вдосконалення фізичних якостей і навичок, які необхідні для співробітників поліції МВС України, щоб виконувати оперативно-службові завдання в сучасних умовах несення служби. Адже відсутність у програмі тем, завданнями яких є розвиток загальної і спеціальної витривалості, будуть згубно позначатися на підтримці високої працездатності курсантів і діючих співробітників правоохоронних органів у процесі службової діяльності [47–55].

Оскільки співробітникам поліції, виконуючи оперативно-службові завдання, доводиться в пішому порядку нести службу за маршрутами патрулювання; бігом, в прискореному темпі тривалий час переслідувати злочинця; здійснювати пошукові заходи на пересіченій місцевості тощо.

При проведенні спеціальних операцій (заходів) співробітники поліції МВС України в цілях особистої безпеки виконують службово-бойові завдання у спеціальних засобах бронезахисту. Використання спеціальних засобів бронезахисту мінімізує відсоток бойових втрат серед особового складу підрозділів. Але виконання службово-бойових завдань у засобах бронезахисту вимагає високого рівня фізичної підготовленості співробітників та особливої методики при плануванні занять, щоб удосконалювати ті фізичні якості, які дозволять ефективно і без травм виконувати поставлені завдання.

Основним конституційним завданням і призначенням Національної Гвардії України, Національної поліції, органів системи МВС України, інших правоохоронних органів є охорона правопорядку і захист населення країни від терористичних загроз. Особливо важливо це в даний час, коли корінні перетворення в різних областях українського суспільства здійснюються на тлі виникнення великого числа подій і конфліктів, які вимагають від співробітників правоохоронних органів рішучих і безкомпромісних дій, прояву твердості, впевненості і високого професіоналізму [56–64]. У зв'язку з цим значно зростає роль закладів вищої освіти системи МВС України при підготовці офіцерів командної ланки, призначених для заміщення первинних офіцерських посад з перспективою висування їх на вищі керівні посади.

Як свідчать результати аналізу освітнього процесу закладів вищої освіти правоохоронної спрямованості, досить часто проведення навчальних занять та інших форм фізичної і функціональної підготовки здійснюється без належного обліку майбутнього характеру виконуваних службово-бойових операцій, не завжди витримується послідовність у нарощуванні змісту, обсягів та інтенсивності фізичних навантажень [65–76]. Командири

підрозділів недостатньо підготовлені до організації та проведення занять з професійної фізичної та функціональної підготовки для дій в умовах, наближених до бойових.

Таким чином, проблемна ситуація зумовлена, з одного боку, недостатньо ефективними методичними вказівками щодо подальшого вдосконалення навчально-виховного процесу закладів вищої освіти системи МВС України, а з іншого – назрілою необхідністю обґрунтування змісту і методики фізичної підготовки майбутніх офіцерів підрозділів МВС України до участі в службово-бойових операціях. На нашу думку, одним з перспективних напрямів підвищення ефективності процесу професійної фізичної та функціональної підготовки курсантів закладів вищої освіти системи МВС України є розробка і впровадження в освітній процес програм з бойового хортингу – національного професійно-прикладного виду спорту правоохоронців, спеціально орієнтованих на майбутню службово-бойову діяльність тренувальних комплексів фізичних вправ, прийомів і дій, що дозволяють підвищити рівень професійної готовності випускників до виконання службових обов'язків.

Матеріали і методи. Аналіз змісту службово-бойової діяльності випускників закладів вищої освіти системи МВС України командного профілю визначили в її змісті ряд напрямів, що вимагають спеціальної фізичної та функціональної підготовки. Це дозволило включати в зміст навчальних занять та інших форм фізичної підготовки розроблені тренувальні комплекси фізичних і спеціальних вправ бойового хортингу, прийоми і дії, орієнтовані на підготовку до участі в службово-бойових операціях, що проводяться:

- 1-й – в умовах гірсько-лісної місцевості;
- 2-й – у населених пунктах;
- 3-й – по звільненню заручників;
- 4-й – з підтримання порядку при провокаційних виступах антиконституційного характеру;
- 5-й – із затримання і нейтралізації терористів.

Головний зміст запропонованих комплексів склали фізичні та спеціальні вправи, прийоми і дії бойового хортингу, спрямовані на рішення загальних і спеціальних завдань фізичної і службово-бойової підготовки майбутніх офіцерів підрозділів МВС України командного профілю та інших правоохоронних органів [77–86].

В основу розробки і реалізації засобів бойового хортингу та способів організації фізичної підготовки майбутніх офіцерів підрозділів МВС України до участі в майбутніх службово-бойових операціях були покладені уточнені нами стосовно службово-професійної діяльності особового складу підрозділів правоохоронних органів приватні правоохоронно-педагогічні принципи:

правоохоронно-професійної зумовленості і оптимальності – готувати курсантів у ході професійної фізичної та функціональної підготовки до того, що може бути затребуване службово-бойовою практикою;

правоохоронно-професійної орієнтації – строго підпорядковувати зміст, організацію і методику фізичної підготовки поставленим цілям майбутньої службово-професійної діяльності;

випереджального підходу – розглядати цілі і завдання фізичної підготовки з урахуванням багатопланового характеру майбутньої службово-професійної діяльності;

забезпечення особистого прикладу викладачів і командирів у готовності до участі в службово-бойових операціях;

комплексність засобів фізичної, тактичної та спеціальної підготовки для успішного виконання службово-бойових завдань;

забезпечення єдності, узгодженості та наступності дій викладачів і командирів курсантських підрозділів – домагатися однозначного розуміння усіма викладачами поставлених завдань з фізичного вдосконалення майбутніх офіцерів підрозділів МВС України до участі в майбутніх службово-бойових операціях, а також способів їх ефективного проведення.

Показники педагогічного експерименту свідчать, що практичне застосування спеціально орієнтованих на майбутню службово-бойову діяльність курсантів закладів вищої освіти

системи МВС України тренувальних комплексів фізичних вправ бойового хортингу, прийомів і дій з переважною спрямованістю на розвиток загальної і швидкісно-силової витривалості, формування навичок ведення рукопашної сутички в поєднанні з подоланням елементів гірничо-штурмової смуги перешкод зі стрільбою з особистої зброї, включення у зміст занять марш-кидків пересічною місцевістю на 3, 5 і 10 км у бойовому спорядженні та екіпіровці зі зброєю, з попутним подоланням водних перешкод і в умовах гірсько-лісної місцевості, а також оптимального чергування фізичних навантажень за обсягом, інтенсивністю і спрямованістю дозволяє досягти такого рівня фізичної підготовленості, який забезпечує ефективне рішення службово-бойових завдань в екстремальних умовах професійної діяльності правоохоронців [87–96]. Дану обставину, очевидно, слід пояснити характером взаємозв'язків фізичної підготовленості і професійної працездатності курсантів 1-ї групи, що проявилася у так званому позитивному перенесенні тренуваності навичок бойового хортингу.

Результати педагогічного експерименту свідчать, що ефект застосування спеціально орієнтованих на майбутню службово-бойову діяльність курсантів закладів вищої освіти системи МВС України тренувальних комплексів фізичних вправ бойового хортингу, прийомів і дій виражається у:

- збільшенні сукупного обсягу часу, відведеного на освоєння навчальної програми;
- підвищенні фізичного навантаження, інтенсифікації та щільності занять;
- моделюванні і акцентованому застосуванні спеціальних навчально-тренувальних ситуацій, адекватних завданням і умовам майбутньої службово-бойової діяльності.

Результати, отримані в ході педагогічного експерименту, в цілому, підтвердили наше припущення про можливість значного підвищення ефективності процесу професійного навчання курсантів закладів вищої освіти системи правоохоронних органів України на основі цілеспрямованого застосування спеціально орієнтованих на майбутню службово-бойову діяльність тренувальних комплексів фізичних вправ бойового хортингу, прийомів і дій.

Основним змістом програми бойового хортингу є організація всіх форм фізичної підготовки у закладі вищої освіти з урахуванням індивідуальних особливостей і досягнень курсантів, а також розвиток мотивації викладачів до забезпечення ефективної фізичної підготовки майбутніх випускників на основі застосування спеціально орієнтованих на майбутню службово-бойову діяльність тренувальних комплексів фізичних вправ бойового хортингу, прийомів і дій. Розроблений у ході порівняльного педагогічного експерименту комплекс заходів щодо застосування спеціально орієнтованих на майбутню службово-бойову діяльність тренувальних комплексів фізичних вправ бойового хортингу, прийомів і дій курсантів на основі індивідуального підходу був впроваджений в освітній процес всіх курсантських підрозділів Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України. Отримані в ході формуального експерименту результати дозволяють судити про ефективність застосування розробленої методики дослідно-експериментальної роботи та підтвердження висунутої гіпотези.

1. Академічні заняття бойовим хортингом у закладах вищої освіти правоохоронного спрямування найбільший позитивний вплив на показники фізичного розвитку, фізичної підготовленості, психофізіологічного і функціонального стану систем організму курсантів-правоохоронців надають на першому, другому і четвертому роках навчання і знижують свою ефективність на третьому курсі у зв'язку з негативним впливом умов тривалої навчально-тактичної практики на фізичну і функціональну підготовленість.

2. Перспективним напрямом вдосконалення фізичного виховання курсантів закладів вищої освіти правоохоронної спрямованості, що дозволяє підвищити опірність організму здобувачів вищої освіти впливу несприятливих факторів зовнішнього середовища, в яких здійснюється професійна діяльність фахівців правоохоронної діяльності, є розробка, в рамках діючої програми дисципліни «Бойовий хортинг», методики професійної фізичної та функціональної підготовки курсантів до умов тривалої тактично-бойової практики у процесі

академічних занять бойовим хортингом і самостійних занять фізичними вправами на тренуваннях в період виконання практичних завдань.

3. Пріоритетними засобами професійної фізичної та функціональної підготовки курсантів-правоохоронців до умов тривалої тактично-бойової практики у діючих підрозділах є: бойовий хортинг, атлетична гімнастика і бігові вправи з використанням тренажерів, спортивні ігри з малою кількістю учасників і зменшеними розмірами майданчика (настільний теніс, міні-футбол, баскетбол на одне кільце), комплекси загальнорозвивальних і спеціальних вправ певної цільової спрямованості (на розвиток здатності дозувати силові напруги, сенсомоторних реакцій, сприйняття, відтворення лінійної величини простору, елементарних форм швидкості, спритності, рівноваги і вестибулярної стійкості, постійної стійкості до гіпоксії, властивостей уваги, властивостей пам'яті, емоційної стійкості).

4. Методика професійної фізичної та функціональної підготовки курсантів-правоохоронців до умов тривалої тактично-бойової практики полягає в освоєнні на академічних заняттях у закладі вищої освіти протягом попереднього семестру відповідного теоретичного, методико-практичного та навчально-тренувального матеріалу з бойового хортингу, а також в самостійному виконанні в період практики у діючих підрозділах фізичних вправ бойового хортингу на основі рекомендованого розподілу годин, тижневої схеми розкладу занять і днів відпочинку, тематичного плану-графіка, комплексів загальнорозвивальних вправ, комплексів вправ різної цільової спрямованості, схеми збільшення навантаження в бігу на тренажері та методичних рекомендацій з контролю інтенсивності виконання зразкового комплексу силових вправ на тренажерах і методичних рекомендацій щодо їх виконання і регулювання величини навантаження, зразкового утримання та умов виконання вправ з міні-футболу та баскетболу на одне кільце і методичних рекомендацій щодо регулювання інтенсивності і величини навантаження.

5. Методика професійної фізичної та функціональної підготовки курсантів до умов тактично-бойової практики, що включає проєктивний, змістовний, процесуальний і контрольний модулі, в яких представлені відповідні цільові установки та основні завдання, теоретичний, методичний та практичний навчальні матеріали програми з бойового хортингу, їх розподіл за семестрами та окремими заняттями, склад пріоритетних засобів, їх планування за окремими заняттями, які реалізуються в процесі академічних занять у закладі вищої освіти і самостійних тренувань в спортивному залі бойового хортингу, в період виконання завдань у діючих підрозділах на практиці, дозволяє збільшити стійкість організму майбутніх правоохоронців до складних умов і несприятливих факторів зовнішнього середовища, в яких здійснюється професійна діяльність фахівців, зберегти на належному рівні показники фізичного розвитку, фізичної підготовленості, психофізіологічного і функціонального стану систем організму курсантів, а також забезпечити умови, що сприяють підвищенню професійної компетентності курсантів у процесі тривалої тактично-бойової практики.

Практичні рекомендації щодо підвищення функціональної підготовки курсантів

1. Послідовність викладу лекцій і їх розподіл за семестрами навчання необхідно змінити таким чином, щоб тему з основ методики самостійних занять з бойового хортингу вивчити в весняному семестрі другого курсу збільшивши: при цьому її обсяг до чотирьох годин. У цьому ж семестрі доцільно викласти лекцію з професійно-прикладної фізичної підготовки, змінивши її обсяг до чотирьох годин.

2. Методико-практичні заняття зі складання індивідуальних програм фізичної; підготовки і занять оздоровчої, рекреаційної і відновної спрямованості, а також зі складання і проведення найпростіших самостійних занять фізичними вправами гігієнічної або тренувальної спрямованості, передбачені програмою для першого року навчання, доцільно перенести на весняний семестр другого року навчання.

3. Практичні заняття з фізичного виховання в весняному семестрі у курсантів правоохоронних спеціальностей другого курсу слід сформулювати таким чином, щоб за своїм змістом вони дозволяли б опанувати основами методики самостійних занять бойовим хортингом у процесі тактично-бойової практики у діючих підрозділах.

4. Пріоритетними для курсантів навчальних груп, за методиками засобами самостійних занять бойовим хортингом у закладі вищої освіти, а також на практиці є:

бойовий хортинг і вивчення силових прийомів затримання і конвоювання;

атлетична гімнастика з використанням тренажерів;

бігові вправи з використанням тренажерів;

спортивні ігри з малим за кількістю учасників і зменшеними розмірами майданчика (настільний теніс, міні-футбол, баскетбол на одне кільце);

комплекси загальнорозвивальних і спеціальних вправ.

Методика професійної фізичної і функціональної підготовки курсантів-правоохоронців має включати проєктивний, змістовний, процесуальний і контрольний модулі, і передбачати їх реалізацію як в умовах академічних занять у закладі вищої освіти, так і в процесі самостійних занять бойовим хортингом у спортивному залі.

Проєктивний модуль методики підготовки має бути орієнтований на формування фізичної культури особистості і здатності спрямованого використання різноманітних засобів бойового хортингу, загальної фізичної культури, туризму для збереження і зміцнення здоров'я, психофізичної підготовки та самопідготовки до майбутньої професійної діяльності, а також на рішення загальних виховних, освітніх, розвивальних та оздоровчих завдань.

Змістовний модуль методики професійної фізичної та функціональної підготовки курсантів-правоохоронців до тактично-бойової практики повинен включати:

в умовах закладу вищої освіти матеріал теоретичного розділу і методико-практичного підрозділу, а також базові та пріоритетні види спорту і групи загальнорозвивальних і спеціальних фізичних вправ;

в умовах практики у діючих підрозділах – пріоритетні види спорту і групи загальнорозвивальних і спеціальних фізичних вправ бойового хортингу.

У процесуальний модуль методики професійної фізичної та функціональної підготовки курсантів-правоохоронців до практики у діючих підрозділах має включати:

в умовах закладу вищої освіти: розподіл обов'язкових навчальних годин, послідовність лекційного матеріалу; послідовність методико-практичного матеріалу, план-графік академічних занять;

в умовах практики: розподіл годин самостійних занять, типову структуру самостійних занять, план-графік самостійних занять, пакет методичних матеріалів для самостійних занять бойовим хортингом.

9. Контрольний модуль методики професійно-фізичної та функціональної підготовки курсантів-правоохоронців до практики повинен включати:

в умовах закладу: контроль методичної, фізичної та функціональної підготовленості;

в умовах співпраці з діючими підрозділами: контроль фізичної та функціональної підготовленості.

10. Час одного заняття доцільно розподіляти між використовуваними групами засобів наступним чином:

виконання прийомів бойового хортингу, комплексу важких фізичних вправ (8–10 хв);

виконання одного з комплексів професійно-прикладних фізичних вправ бойового хортингу конкретної цільової спрямованості (10–15 хв);

виконання бігу на тренажері (20–30 хв);

виконання вправ атлетичної гімнастики з використанням тренажера або вправ однієї з ігор (20–30 хв).

11. З метою ефективною реалізації програми самостійних занять бойовим хортингом для кожного курсанта на період тактично-бойової практики у діючих підрозділах необхідно підготувати пакет необхідних документів планування і методичних матеріалів; куди входять:

мета і завдання реалізації програми самостійних занять бойовим хортингом у процесі тривалої тактично-бойової практики;

приблизний розподіл, годин самостійних занять курсантів бойовим хортингом на період тактично-бойової практики;

приблизна тижнева схема розкладу занять і днів відпочинку;
план-графік самостійних занять бойовим хортингом на період тактично-бойової практики;
комплекси загальнорозвивальних вправ та комплекси вправ бойового хортингу різної цільової спрямованості;

схема збільшення навантаження в бігу на тренажері та методичні рекомендації щодо контролю інтенсивності виконання фізичних вправ;

приблизний комплекс силових вправ на тренажерах і методичні рекомендації щодо їх виконання і регулювання величини навантаження;

приблизний перелік, зміст і умови виконання вправ з міні-футболу і баскетболу на одне кільце, методичні рекомендації з регулювання інтенсивності і величини фізичного навантаження;

щоденник самоконтролю виконання програми самостійних занять бойовим хортингом (для повноцінного контролю – вести постійно).

Щоб якісно виконувати оперативно-службові та службово-бойові завдання співробітнику потрібно постійно вдосконалювати фізичну підготовленість. Для цього необхідно збільшити кількість годин у розділі «Загальна фізична підготовка» і розподілити їх так, щоб найбільш ефективно проходив процес вдосконалення фізичних якостей. Ми припускаємо, що збільшення кількості годин у програмі фізичної підготовки курсантів і слухачів освітніх установ системи МВС України, відведених на розвиток фізичних якостей і додавання в розділ «Загальна фізична підготовка» тематики спрямованої на вдосконалення загальної і спеціальної витривалості, вивчення методик підготовки спортсменів бойового хортингу і впровадження на їх основі інноваційної методики фізичної підготовки співробітників поліції МВС України, інших правоохоронних органів дозволило б більш якісно організувати заняття з фізичної підготовки, удосконалюючи фізичні якості: силу, витривалість, швидкість, спритність, гнучкість, які найбільш необхідні співробітникам поліції для ефективної боротьби зі злочинністю.

Висновок. Проведена експериментальна робота показала, що організація фізичної підготовки курсантів на основі застосування спеціально орієнтованих на майбутню службово-бойову діяльність тренувальних методик бойового хортингу, вивчення спеціальних прийомів і дій залежить від якості і послідовності проведення ряду конкретних педагогічних заходів індивідуального та колективного характеру, об'єднаних в єдину науково обґрунтовану програму підготовки курсантів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойовий хортинг у впровадженні науково-методичної літератури з рекреації, фізичної реабілітації і художніх творів спортсменами підліткового та студентського віку / С. Бадьора, Е. Єрмоєнко, М. Тимчик, В. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць. – 2018. – Вип. 9. – С. 190–199.

2. Бойовий хортинг у програмі навчання і професійно-прикладної підготовки курсантів правоохоронних спеціальностей закладів вищої освіти України / В. Біла, Е. Єрмоєнко, В. Гришук, О. Бухтіяров // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 6–19.

3. Бойовий хортинг у системі підготовки співробітників правоохоронних органів до протидії незаконному переміщенню товарів у районах здійснення операції об'єднаних сил / В. В. Чмелюк, Е. А. Єрмоєнко, В. Р. Біла, В. В. Бондарчук, С. П. Бобік // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіти», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 513–527.

4. Бойовий хортинг у системі фізичного виховання студентів і курсантів / Е. Єрмоєнко, В. Чмелюк, В. Біла, В. Гришук // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 52–60.

5. Бойовий хортинг як засіб військово-прикладної та фізичної підготовки особового складу підрозділів з протидії незаконному переміщенню товарів у районах здійснення операції об'єднаних сил на сході України / Е. А. Єрмоєнко, С. С. Полторацький, І. В. Суліма, О. І. Марченко // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 43–58.

6. Бойовий хортинг як засіб фізичної і психологічної підготовки та формування професійних якостей курсантів і працівників правоохоронних органів / О. Буток, Е. Єрмоєнко, С. Болтівець, В. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 220–231.

7. Бойко В. Бойовий хортинг та психологічні особливості підготовки спортсменів / В. Бойко, З. Діхтяренко, Е. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 46–55.
8. Болтівець С. І. Бойовий хортинг як засіб виховання справедливості в молодших школярів у процесі гурткових занять / С. І. Болтівець, Е. А. Єрьоменко, О. А. Остряньська, В. Е. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2018. – Вип. 9. – С. 148–160.
9. Бухтіяров О. А. Бойовий хортинг – система національно-патріотичного виховання дітей та молоді / О. А. Бухтіяров, Е. А. Єрьоменко, О. В. Буток, В. Е. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2018. – Вип. 9. – С. 61–70.
10. Гречана Л. О. Бойовий хортинг у системі початкової школи закладів загальної середньої освіти / Л. О. Гречана, Е. А. Єрьоменко, С. М. Солодько // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіт», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 554–563.
11. Гришук В. Л. Бойовий хортинг як засіб професійно-прикладної підготовки правоохоронців до виконання службово-бойових завдань з протидії контрабанді у районах здійснення операції об'єднаних сил / В. Л. Гришук, Е. А. Єрьоменко, О. А. Бухтіяров // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 59–73.
12. Гришук В. Л. Бойовий хортинг як засіб професійно-прикладної, функціональної підготовки студентів, курсантів і слухачів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів / В. Л. Гришук, Е. А. Єрьоменко // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіт», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 537–544.
13. Діхтяренко З. М. Бойовий хортинг та значення патріотичних цінностей у процесі виховання спортсменів молодшого шкільного віку / З. М. Діхтяренко, Е. А. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 6–18.
14. Діхтяренко З. М. Бойовий хортинг у комплексі навчально-виховних засобів загальноосвітньої школи / З. М. Діхтяренко, Е. А. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2018. – Вип. 9. – С. 6–21.
15. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг – професійно-прикладний вид спорту правоохоронних органів України : монографія / Е. А. Єрьоменко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Національна федерація бойового хортингу України. – К : ГС «НФБХУ», 2020. – 203 с.
16. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг у системі фізичного виховання студентів і курсантів / Е. А. Єрьоменко, В. В. Чмелюк , В. Р. Біла, В. Л. Гришук // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2018. – Вип. 9. – С. 52–60.
17. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг як ефективний засіб військово-патріотичного виховання школярів і студентів / Е. А. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2018. – Вип. 9. – С. 31–39.
18. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг як засіб оптимізації функціональної підготовки студентів і курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів / Е. А. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 19–33.
19. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг як засіб професійно-психологічної підготовки співробітників правоохоронних органів України : монографія / Е. А. Єрьоменко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Нац. федерація бойового хортингу України. – К : ГС «НФБХУ», 2020. – 138 с.
20. Єрьоменко Е. А. Виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів у процесі занять бойовим хортингом / Е. А. Єрьоменко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури /Фізична культура і спорт». – 2019. – Вип. 10 (118). - 2019. – С. 49-56.
21. Єрьоменко Е. А. Виховна система бойового хортингу / Е. А. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2018. – Вип. 9. – С. 156–171.
22. Єрьоменко Е. А. Виховний потенціал та філософська основа бойового хортингу / Е. А. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 147–157.
23. Єрьоменко Е. А. Військово-патріотичне виховання старшокласників засобами бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрьоменко, К. М. Кукушкін // К. : Паливода А. В., 2020. – 1110 с.
24. Єрьоменко Е. А. Військово-прикладний і бойовий хортинг у системі професійної підготовки допризовної молоді, військовослужбовців та правоохоронців / Е. А. Єрьоменко, С. С. Полторацький // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіт», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 527–533.
25. Єрьоменко Е. Всесвітнє українське земляцтво та діаспора у сприянні розвитку бойового хортингу / Е. А. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 56–79.

26. Єрмоєнко Е. А. Значимість цінностей фізичної культури та основ здоров'я для студентів і курсантів, які займаються бойовим хортингом. *Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць*. К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2019. Вип. 11 (119) 19. С. 71–79.
27. Єрмоєнко Е. А. Кваліфікаційна система бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Національна федерація бойового хортингу України. – К. : ГС «НФБХУ», 2020. – 155 с.
28. Єрмоєнко Е. А. Комплексне використання потенціалу бойового хортингу для забезпечення національної безпеки України в умовах зовнішньої агресії / Е. А. Єрмоєнко // *Актуальні проблеми забезпечення національної безпеки та спрощення процедур міжнародної торгівлі : зб. тез IV наук.-практ. інтернет-конфе., 25-31 травня 2020 р., м. Ірпінь – м. Хмельницький / Мін-во фінансів України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Хмельницький : Науково-дослідний центр митної справи, 2020. – С. 18–23.*
29. Єрмоєнко Е. А. Концепція розвитку бойового хортингу в системі освіти України : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, ГС «Національна федерація бойового хортингу України. – К.: ГС «НФБХУ», 2020. – 122 с.
30. Єрмоєнко Е. Медико-біологічні та морфофункціональні особливості бойового хортингу у процесі виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів / Е. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 112–121.*
31. Єрмоєнко Е. Медико-фізіологічні чинники самоконтролю за фізичним навантаженням на тренуваннях з бойового хортингу у процесі виховання фізичної культури студентів / Е. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 127–138.*
32. Єрмоєнко Е. А. Морально-психологічне супроводження спортсменів бойового хортингу в стресових ситуаціях у процесі змагань / Е. А. Єрмоєнко, Т. Є. Федорченко, З. М. Діхтяренко, В. Е. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 139–146.*
33. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма з бойового хортингу для позашкільних навчальних закладів : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Ун-т ДФС України, [та ін.]. – К. : ПАЛИВОДА А. В., 2020. – 521 с.
34. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма з бойового хортингу для учнів 1–11 класів закладів загальної середньої освіти : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко. – К. : Паливода А. В., 2020. – 280 с.
35. Єрмоєнко Е. А. Наукове обґрунтування психолого-педагогічних умов виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів у процесі занять бойовим хортингом [Електронний ресурс] / Е. А. Єрмоєнко // *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури / фізична культура і спорт /» – 2020. – Вип. 3(123). – С.47–56. – Режим доступу : [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.3\(123\).09](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.3(123).09)*
36. Єрмоєнко Е. А. Основоволожні принципи бойового хортингу. *Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць*. К. : Паливода А. В. 2018. Вип. 9. С. 22–31.
37. Єрмоєнко Е. А. Особливості фізичної і психологічної підготовки та формування професійних якостей курсантів і працівників правоохоронних органів засобами бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // *Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 39–42.*
38. Єрмоєнко Е. А. Силова підготовка школярів 14–17 років на уроках фізичної культури з елементами бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко, С. І. Болтівець, І. В. Суліма, В. Е. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 158–165.*
39. Єрмоєнко Е. А. Система фізичного виховання спортсменів бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 187–205.*
40. Єрмоєнко Е. А. Теоретико-методичні засади виховання наполегливості в молодших школярів у процесі занять бойовим хортингом : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Ін-т проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 191 с.
41. Єрмоєнко Е. Формування фізичної культури та цінностей здорового способу життя студентської молоді як передумова спортивних успіхів у бойовому хортингу / Е. А. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 261–274.*
42. Єрмоєнко Е. А. Хортинг – національний вид спорту України: метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко. – К. : Паливода А. В., 2014. – 1064 с.
43. Зубалій Н. П. Психологічні та соціальні основи виховання особистості у системі бойового хортингу / Н. П. Зубалій, М. Д. Зубалій, Е. А. Єрмоєнко, В. Е. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 122–129.*
44. Івашковський В. Психомоторика та психо-фізіологічні особливості підготовки спортсменів бойового хортингу / В. Івашковський, Е. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 130–138.*

45. Литвиненко А. М. Бойовий хортинг у методиці вдосконалення силових якостей спортсменів різного віку / А. М. Литвиненко, Е. А. Єрмоєнко, О. І. Остапенко, В. Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2018. – Вип. 9. – С. 214–222.
46. Методика викладання бойового хортингу для студентів та курсантів закладів вищої освіти правоохоронної спрямованості / Е. Єрмоєнко, В. Чмелюк, В. Грищук, С. Бадьора. // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 196–219.
47. Оржеховська В. М. Концепція національної філософії виховання дітей та молоді в Україні на засадах хортингу (проект) / В. М. Оржеховська, Т. Є. Федорченко, Е. А. Єрмоєнко, З. М. Діхтяренко, О. В. Мельник // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол. Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2016. – Вип. 5. – С. 17–34.
48. Остапенко О. І. Бойовий хортинг як засіб формування в школярів фізичних здібностей як основи тверезого способу життя в майбутній життєдіяльності / О. І. Остапенко, М. Д. Зубалій, Е. А. Єрмоєнко, М. В. Тимчик // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 166–172.
49. Параниця С. П. Бойовий хортинг – фундаментальний осередок воїнських традицій української землі. / С. П. Параниця, Е. А. Єрмоєнко, Г. А. Коломоєць, В. Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2018. – Вип. 9. – С. 102–111.
50. Петрочко Ж. Бойовий хортинг як засіб виховання патріотизму у школярів і студентів / Ж. Петрочко, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 34–45.
51. Присяжнюк С. Бойовий хортинг та проблема активного відпочинку спортсменів у різні вікові періоди / С. Присяжнюк, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 206–218.
52. Сичов С. Бойовий хортинг та особливості оптимізації управління атлетичним тренуванням у процесі спортивної діяльності / С. Сичов, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 219–225.
53. Федорченко Т. Є. Бойовий хортинг як засіб національно-патріотичного виховання і фізичної підготовки школярів, студентської та курсантської молоді / Т. Є. Федорченко, Е. А. Єрмоєнко, З. М. Діхтяренко, В. Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 80–87.
54. Чмелюк В. В. Бойовий хортинг у підрозділах державної митної служби для підготовки співробітників до протидії незаконному переміщенню товарів у районах здійснення операції об'єднаних сил на сході України / В. В. Чмелюк, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Бондарчук // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 7–25.

REFERENCES

55. Badiora, S. M., Yeromenko, E. A., Tymchuk, M. V., Yeromenko, V. E. (2018). *Boyovyi khortyng u vprovadzheni naukovo-metodychnoi literatury z rekreatsii i fizychnoi reabilitatsii sportsmeniv pidliikovooho ta studentskoho viku* [Combat horting in the introduction of scientific and methodological literature on recreation and physical rehabilitation by adolescent and student athletes]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*: Issue 9 (pp. 190–199). Kyiv: Palyvoda A. V.
56. Bila, V. R., Yeromenko, E. A., Gryshchuk, V. L., Bukhtiyarov, O. A. *Boyovyi khortyng u program navchannia i profesiyno-prukladnoi pidgotovky kursantiv pravookhoronnykh spetsialnostei zakladiv vyshchoi osvity Ukrainy* [Combat horting in the program of training and professional and applied training of cadets of law enforcement specialties of higher education institutions of Ukraine]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*: Issue 11 (pp. 6–19). Kyiv: Palyvoda A. V.
57. Boltivets, S. I., Yeromenko, E. A., Ostrianska, O. A., Yeromenko, V. E. (2018). *Boyovyi khortyng yak zasib vykhovannia spravedlyvosti v molodshykh shkoliariv u protsesi hurtkovykh zaniat* [Combat horting as a means of educating justice in junior high school students in the process of group classes]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*: Issue 9 (pp. 148–160). Kyiv: Palyvoda A. V.
58. Boyko, V. F., Dikhtiarenko, Z. M., Yeromenko, E. A. (2017). *Boyovyi khortyng ta psykholoichni osoblyvosti pidgotovky sportsmeniv* [Combat horting and psychological features of training athletes]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*: Issue 8 (pp. 46–55). Kyiv: Palyvoda A. V.
59. Bukhtiyarov, O. A., Yeromenko, E. A., Butok, O. V., Yeromenko, V. E. (2018). *Boyovyi khortyng – systema natsionalno-patriotychnoho vykhovannia ditey ta molodi* [Combat horting is a system of national-patriotic education of children and youth]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*: Issue 9 (pp. 61–70). Kyiv: Palyvoda A. V.
60. Chmeliuk V. V., Yeromenko, E. A., Bondarchuk V. V. (2020). *Boyovyi khortyng u pidrozdilakh derzhavnoi mytnoi sluzhby dlia pidgotovky spivrobitynykiv do protydii nezakonnomu peremishchenniu tovariv u rayonakh zdiysnennia Operatsii obyednanykh syl na skhodi Ukrainy* [Combat horting in the units of the State Customs Service to prepare employees to combat the illegal movement of goods in the areas of the Joint Forces Operation in eastern Ukraine]. *Protydiya Nezakonnomu peremishchenniu tovariv v rayonakh zdiysnennia Operatsii obyednanykh syl* : tezy dop. nauk.-prakt. seminaru (15 travnia 2020 roku). Irpin. Universytet DFS Ukrainy. P. 7–25.
61. Chmeliuk V. V., Yeromenko, E. A., Bila V. R., Bondarchuk V. V. Bobik S. P. (2020) *Boyovyi khortyng u systemi pidgotovky spivrobitynykiv pravookhoronnykh orhaniv do protydii nezakonnomu peremishchenniu tovariv u rayonakh zdiysnennia Operatsii obyednanykh syl* [Combat horting in the system of training law enforcement officers to combat the illegal movement of goods in the areas of the joint forces operation] / Shliakhy udoskonalennia

profesiynykh kompetentnosti fakhivtsiv v umovakh syohodennia : mater. mizhnar. nauk.-prakt. Internet-konf. 28-29 travnia 2020 r. / Min-vo osvity i nauky Ukrainy, Derzh. nauk. ustanova «Instytut modernizatsii zmistu osvity», [ta in.]. – Kyiv. – P. 513–527.

62. Dikhtiarenko Z. «Combat horting» as a means of forming a successful personality in terms of ideological and ideological confrontation (on the example of pupils, students, cadets) (5.2.) [Електронний ресурс] / Z. Dikhtiarenko, E. Yeromenko, T. Fedorchenko // Problems and prospects of physical culture and sports development and healthy lifestyle formation of different population groups : monograph. – Opole : The Academy of Management and Administration in Opole, 2020. – P. 232–239. – Режим доступу : http://pedagogika.wszia.opole.pl/ebook/2_2020.pdf.

63. Dikhtiarenko Z. Combat horting: prevention of injuries and harm to life and health of pupils, students, cadets during training (5. 3.) [Електронний ресурс] / Z. Dikhtiarenko, E. Yeromenko, L. Pustoliakova // Problems and prospects of physical culture and sports development and healthy lifestyle formation of different population groups : monograph. – Opole : The Academy of Management and Administration in Opole, 2020. – P. 240–246. – Режим доступу : http://pedagogika.wszia.opole.pl/ebook/2_2020.pdf.

64. Dikhtiarenko, Z. M., Yeromenko, E. A. (2017). *Boyovyi khortyng ta znachennia patriotychnykh tsinnosti i protsesi vykhovannia sportsmeniv molodshoho shkilnogo viku* [Combat horting and the importance of patriotic values in the process of educating athletes of primary school age]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu: Issue 8* (pp. 6–18). Kyiv: Palyvoda A. V.

65. Dikhtiarenko, Z. M., Yeromenko, E. A. (2018). *Boyovyi khortyng u kompleksii navchalno-vykhovnykh zasobiv zagalnoosvitnioi shkoly* [Combat horting in the complex of educational means of secondary school]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu: Issue 9* (pp. 6–21). Kyiv: Palyvoda A. V.

66. Ivashkovskiy, V. V., Yeromenko, E. A. (2017). *Psykhomotoryka ta psykho-fiziologichni osoblyvosti pidgotovky sportsmeniv boyovogo khortyngu* [Psychomotor skills and psycho-physiological features of training of combat horting athletes]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu: Issue 8* (pp. 130–138). Kyiv: Palyvoda A. V.

67. Griban, G., Kuznietsova, O., Dzenzeliuk, D., Malynskiy, I., Dikhtiarenko, Z., Yeromenko, E., Otravenko, O., Lytvynenko, A., Lyhun, N., Okhrimenko, I., Pronenko, K. (2019). Dynamics of psycho-emotional state and individual psychological characteristics of students in the process of physical education classes. *Revista Dilemas Contemporaneos: Educacion, Politica y Valores*. Ao: VII, Numero: Edicion Especial, Artículo no.:113, Periodo: Diciembre, 2019.

68. Gryshchuk V. L., Yeromenko, E. A., Bukhtiyarov O. A. (2020). *Boyovyi khortyng yak zasib profesiynopraktychnoi pidgotovky pravookhorontsiv do vykonannia sluzhbovo-boyovykh zavdan z protydii kontrabandi u rayonakh zdiysnennia Operatsii obyednanykh syl* [Combat horting as a means of professional and applied training of law enforcement officers to perform combat missions to combat smuggling in the areas of the Joint Forces Operation]. *Protydiya Nezakonnomu peremischenniu tovariv v rayonakh zdiysnennia Operatsii obyednanykh syl : tezy dop. nauk.-prakt. seminaru (15 travnia 2020 roku)*. Irpin. Universytet DFS Ukrainy. P. 59–73.

69. Fedorchenko, T. Y., Yeromenko, E. A., Dikhtiarenko, Z. M., Yeromenko, V. E. (2017). *Boyovyi khortyng yak zasib natsionalno-patriotychnoho vykhovannia i fizychnoi pidgotovky shkolariv, studentskoi ta kursantskoi molodi* [Combat horting as a means of national-patriotic education and physical training of schoolchildren, students and cadets]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu: Issue 8* (pp. 80–87). Kyiv: Palyvoda A. V.

70. Khatko A. Use in Google Fit Combat Horting to control the physical activity of students, students, cadets, servicemen, security personnel (5. 4.) [Електронний ресурс] / A. Khatko, Z. Dikhtiarenko, E. Yeromenko, A. Lytvynenko // Problems and prospects of physical culture and sports development and healthy lifestyle formation of different population groups : monograph. – Opole : The Academy of Management and Administration in Opole, 2020. – P. 247–252. – Режим доступу : http://pedagogika.wszia.opole.pl/ebook/2_2020.pdf.

71. Lytvynenko, A. M., Yeromenko, E. A., Ostapenko, O. I., Yeromenko, V. E. (2018). *Boyovyi khortyng u metodytsi vdoskonalennia sylovykh yakosti sportsmeniv riznogo viku* [Combat horting in the method of improving the strength of athletes of different ages]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu: Issue 9* (pp. 214–222). Kyiv: Palyvoda A. V.

72. Orzhekhovska, V., Fedorchenko, T., Yeromenko, E., Dikhtiarenko, Z., & Melnyk, O. (2016). *Kontseptsiiia natsionalnoi filosofii vykhovannia ditei ta molodi v Ukraini na zasadakh khortynhu (proekt)* [The concept of national philosophy of education of children and youth in Ukraine on the basis of Horting (project)]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka horytnhu: Issue 5* (pp. 17–34). Kyiv: Palyvoda A. V.

73. Ostapenko, O. I., Zubaliy, M. D., Yeromenko, E. A., Tymchuk, M. V. (2017). *Boyovyi khortyng yak zasib formuvannia v shkolariv fizychnykh zdibnosti yak osnovy tverezogo sposobu zhyttia v maybutniy zhyttediyalnosti* [Combat horting as a means of forming physical abilities in schoolchildren as the basis of a sober lifestyle in future life]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu: Issue 8* (pp. 166–172). Kyiv: Palyvoda A. V.

74. Ostrianska, O. A., Yeromenko, E. A. (2017). *Boyovyi khortyng u vprovadzhenni tvorchykh zdotukiv peredovogo regionalnogo pedagogichnogo dosvidu formuvannia u starshykh doshkilnykiv sotsialno-komunikatyvnykh umin u teatralizovaniy diyalnosti z vykorystanniam khortyng-lialioik* [Combat horting in the implementation of creative achievements of advanced regional pedagogical experience in the formation of senior preschoolers' social and communicative skills in theatrical activities with the use of horting puppets]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu: Issue 8* (pp. 173–186). Kyiv: Palyvoda A. V.

75. Paranytsia, S. P., Yeromenko, E. A., Kolomoiets, H. A., Yeromenko, V. E. (2018). *Boyovyi khortyng – fundamentalnyi oseredok voinskykh tradytsiy ukrainskoi zemli* [Combat horting is a fundamental center of military

- traditions of the Ukrainian land]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*: Issue 9 (pp. 102–111). Kyiv: Palyvoda A. V.
76. Petrochko, Zh. V., Yeromenko, E. A. (2017). *Boyovyi khortyng yak zasib vykhovannia patriotyzmu u shkoliariv i studentiv* [Combat horting as a means of educating patriotism in schoolchildren and students]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*: Issue 8 (pp. 34–45). Kyiv: Palyvoda A. V.
77. Petrochko, Zh. V. & Yeromenko, E. A. (2016). *Khortynh – shkola syly i tchesti yunoho ukrainsia* [Horting is the school of power and honor of young Ukrainian]. Kyiv: Palyvoda A. V.
78. Prontenko, K., Griban, G., Okhrimenko, I., Bondarenko, V., Bezpaliy, S., Dikhtiarenko, Z., Yeromenko, E., Bulgakov, O., Bloschynskiy, I., Dzenzeliuk, D. (2019). Academic performance and mental capacity of cadets engaged in sports during studies. *Revista Dilemas Contemporaneos: Educacion, Politica y Valores*. Ano: VII, Numero: Edicion Especial, Articulo no.: 23, Periodo: Octubre, 2019
79. Prysiazhniuk, S. I., Yeromenko, E. A. (2017). *Boyovyi khortyng ta problema aktyvnogo vidpochynku sportsmeniv u rizni vikovi periody* [Combat horting and the problem of active recreation of athletes at different ages]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*: Issue 8 (pp. 206–218). Kyiv: Palyvoda A. V.
80. Savchenko, Anatoliy; Yeromenko, Eduard. (2017). *Combat horting – educational practice for young people*. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*: Issue 8 (pp. 88–95). Kyiv: Palyvoda A. V.
81. Sychov, S. O., Yeromenko, E. A. (2017). *Boyovyi khortyng ta osoblyvosti optymizatsii upravlinnia atletychnym trenuvanniam u protsesi sportyvnoi diyalnosti* [Combat horting and features of optimization of athletic training management in the process of sports activity]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*: Issue 8 (pp. 219–225). Kyiv: Palyvoda A. V.
82. Yeromenko, E. A. (2020). *Boyovyi khortyng – profesiyno-prykladnyi vyd sportu pravookhoronnykh organiv Ukrainy : monografia* [Combat horting is a professionally applied sport of law enforcement agencies of Ukraine: monograph]. Min-vo osvity i nauky Ukrainy, Universytet DFS Ukrainy, Nats. federatsia boyovogo khortyngu Ukrainy. – K. : GS «NFBKHU», 2020. – 203 p.
83. Yeromenko, E. A. (2017). *Boyovyi khortyng yak zasib optymizatsii funktsionalnoi pidgotovky studentiv i kursantiv spetsializovanykh zakladiv vyschoi osvity ta spivrobotnykiv pravookhoronnykh organiv* [Combat horting as a means of optimizing the functional training of students and cadets of specialized higher education institutions and law enforcement officers]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*: Issue 8 (pp. 19–33).
84. Yeromenko, E. A. (2020). *Boyovyi khortyng yak zasib profesiyno-psykholohichnoi pidgotovky spivrobotnykiv pravookhoronnykh organiv Ukrainy : monografia* [Combat horting as a means of professional and psychological training of law enforcement officers of Ukraine: monograph]. Min-vo osvity i nauky Ukrainy, Universytet DFS Ukrainy, Nats. federatsia boyovogo khortyngu Ukrainy. – K. : GS «NFBKHU», 2020. – 138 p.
85. Yeromenko, E. A. (2019). *Vykhovannia fizychnoi kultury ta osnov zdorovya studentiv u protsesi zanyat boyovym khortyngom* [Education of physical culture and basics of students' health in the process of combat horting] *Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University*. Seris No 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports): Sb. scientific works. – K.: Publishing house of National Pedagogical Dragomanov University. – Issue. 10 (118) 19. P. 49–56.
86. Yeromenko, E. A., Kukushkin K. M. (2020). *Viyskovo-patriotychne vykhovannia starshoklasnykiv zasobamy boyovogo khortyngu : monografia* [Military-patriotic education of high school students by means of combat horting: monograph]. K. : Palyvoda A. V., 2020. 1110 p.
87. Yeromenko, E. A. (2017). *Vsesvitnie ukrainske zemliatstvo ta diaspora u sprianni rozvytku boyovogo khortyngu* [World Ukrainian fellowship and diaspora in promoting the development of combat horting]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*: Issue 8 (pp. 56–79).
88. Yeromenko, E. A. (2019). *Znachymist tsinnosti fizychnoi kultury ta osnov zdorovya dlya studentiv i kursantiv, yaki zaymayutsya boyovym khortyngom* [Importance of values of physical culture and bases of health for students and cadets who are engaged in combat horting]. *Scientific journal of the National Pedagogical Dragomanov University*. Seris No 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports): Sb. scientific works. – K.: Publishing house of National Pedagogical Dragomanov University. – Issue. 11 (119) 1. P. 71–79.
89. Yeromenko, E. A. (2020). *Kvalifikatsiyna systema boyovoho khortynhu : monografia* [Qualification system of combat horting: monograph]. Min-vo osvity i nauky Ukrainy, Universytet DFS Ukrainy, Nats. federatsia boyovogo khortyngu Ukrainy. – K. : GS «NFBKHU», 2020. – 155 p.
90. Yeromenko, E. A. (2020). *Kompleksne vykorystannia potentsialu boyovoho khortynhu dlia zabezpechennia natsionalnoi bezpeky Ukrainy v umovakh zovnishnioyi agresii* [Comprehensive use of the potential of combat horting to ensure the national security of Ukraine in the face of external aggression]. *Aktualni problemy zabezpechennia natsionalnoi bezpeky ta sproshchennia protsedur mizhnarodnoi torhivli* : zb. tez IV nauk.-prakt. internet-konf. (m. Irpin – m. Khmelnytskyi, 25-31 travnia 2020 r.). Khmelnytskyi: Naukovo-doslidnyi tsentr mytnoi spravy, 2020. P. 18–23.
91. Yeromenko, E. A. (2020). *Kontseptsia rozvytku boyovoho khortynhu v systemi osvity Ukrainy : monografia* [The concept of combat horting development in the education system of Ukraine: monograph]. Min-vo osvity i nauky Ukrainy, Universytet DFS Ukrainy, Nats. federatsia boyovogo khortyngu Ukrainy. – K. : GS «NFBKHU», 2020. – 122 p.
92. Yeromenko, E. A. (2020). *Navchalna prohrama z boyovoho khortynhu dlya pozashkilnykh navchalnykh zakladiv : monografia* [Curriculum on combat horting for out-of-school educational institutions: monograph]. Min-vo osvity i

nauky Ukrainy, Universytet DFS Ukrainy, [ta in.]. – K. : Palyvoda A. V., 2020. – 521 p.

93. Yeromenko, E. A. (2020). *Navchalna prohrama z boyovogo khortynhu dlya uchniv 1–11 klasiv zakladiv zagalnoi serednyoi osvity* [Combat horting curriculum for students of grades 1–11 of general secondary education institutions]: training manual.– Kyiv: Palyvoda A. V.. p. 280.

94. Yeromenko, E. (2020). *Naukove obhruntuvannia psykhologo-pedahohichnykh umov vykhovannia fizychnoi kultury ta osnov zdorovya studentiv u protsesi zanyat boyovym khortynhom* [Scientific substantiation of the psychological and pedagogical conditions of education of physical culture and fundamentals of students' health in the process of combat horting]. *Scientific Journal of National Pedagogical Dragomanov University. Series 15. Scientific and Pedagogical Problems of Physical Culture (physical Culture and Sports)*, (3(123), 47-56. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.3\(123\).09](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.3(123).09).

95. Yeromenko, E. A. (2020). *Osoblyvosti fizychnoi i psykhologichnoi pidgotovky ta formuvannia profesiynykh yakosti kursantiv i pratsivnykiv pravookhoronnykh organiv zasobamy boyovoho khortynhu* [Features of physical and psychological training and formation of professional qualities of cadets and law enforcement officers by means of combat horting]. *Protydiya Nezakonnomu peremischenniu tovariv v rayonakh zdiysnennia Operatsii obyednanykh syl : tezy dop. nauk.-prakt. seminaru (15 travnia 2020 roku)*. Irpin. Universytet DFS Ukrainy. P. 39–42.

96. Zubaliy, N. P., Zubaliy, M. D., Yeromenko, E. A., Yeromenko, V. E. (2017). *Psykhologichni ta sotsialni osnovy vykhovannia osobystosti u systemi boyovogo khortynhu* [Psychological and social bases of personality education in the system of combat horting]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortynhu: Issue 8* (pp. 122–129). Kyiv: Palyvoda A. V.

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СПІВРОБІТНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Єрмоєнко Едуард Анатолійович

професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету ДФС України, кандидат педагогічних наук, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, майстер спорту України міжнародного класу, Заслужений тренер України, учасник бойових дій

Актуальність наукового дослідження. Підвищенню рівня бойової та фізичної підготовки співробітників правоохоронних органів в Україні приділяється особлива увага. На стадіонах та навчальних полігонах керівники підрозділів правоохоронних органів особисто приймають заліки з фізичної підготовки у співробітників підрозділів, до яких пред'являються підвищені вимоги щодо рівня професійної підготовки. Кандидати на службу в правоохоронних органах після короткої розминки показують свої навички з фізичної підготовки, включаючи біг на 3 км, підтягування, згинання та розгинання рук в упорі лежачи, вправи на прес. Співробітник поліції або іншого правоохоронного органу має бути готовий до будь-якої ситуації, в тому числі і екстремальної, перебувати в хорошій фізичній формі, оскільки від його грамотних і професійних дій залежать як життя громадян, так і його власне. Постійне підвищення свого професійного рівня, вдосконалення фізичної форми, впевнене володіння прийомами бойового хортингу і неухильне дотримання законності – запорука якісного виконання співробітником правоохоронних органів своїх службових обов'язків.

При здачі нормативів з фізичної підготовки правоохоронці, які займаються бойовим хортингом, відмінно демонструють свою фізичну витривалість і силу. Однак не всі кандидати можуть вкластися у нормативи. Тим, кому не вдається пройти випробування з першого разу, буде надано час на перепідготовку, адже перездача, зазвичай, проходить впродовж місяця або через місяць, але вже може відбуватися у присутності керівництва відомства. В разі отримання незадовільної оцінки з фізичної підготовки, ці кандидатури на роботу більше розглядатися не будуть.

НАШІ АВТОРИ

- Антоненко Сергій Анатолійович** кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, майстер спорту України
- Бабурнич Сергій Антонович** віце-президент Національної федерації бойового хортингу України, президент Дніпропетровської обласної федерації бойового хортингу, майстер спорту України з хортингу
- Бадьора Сергій Миколайович** кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України,
- Біла Вікторія Русланівна** кандидат юридичних наук, доцент, заступник начальника з навчально-методичної роботи Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, підполковник податкової міліції
- Буток Олена Володимирівна** старший викладач кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, підполковник податкової міліції, майстер спорту України
- Бухтіяров Олексій Анатолійович** кандидат юридичних наук, заступник начальника кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, підполковник податкової міліції, майстер спорту України, учасник бойових дій
- Гречаний Олександр Миколайович** учитель-методист фізичної культури Київської інженерної гімназії, перший віце-президент Національної федерації бойового хортингу України, майстер спорту України з хортингу
- Гречана Лариса Олександрівна** учитель початкової школи № 334 м. Києва, інструктор Національної федерації бойового хортингу України, майстер спорту України з хортингу
- Грищук Віктор Леонідович** кандидат юридичних наук, начальник кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, підполковник податкової міліції, майстер спорту України з хортингу, учасник бойових дій
- Срьоменко Вероніка Едуардівна** майстер спорту України з хортингу, студентка Національного медичного університету імені О. О. Богомольця та військової кафедри Всеукраїнської військової медичної академії, студентка Навчально-наукового інституту спеціальної фізичної і бойової підготовки та реабілітації Університету державної фіскальної служби України, член національної збірної команди України з хортингу, чемпіонка України з хортингу.

Єрмоєнко Едуард Анатолійович	кандидат педагогічних наук, професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, член кафедри ЮНЕСКО «Превентивна освіта і соціальна політика», Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, майстер спорту України міжнародного класу, Заслужений тренер України, президент Всесвітньої федерації бойового хортингу, учасник бойових дій
Зверєв Антон Віталійович	інспектор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, майстер спорту України, капітан податкової міліції
Ільницький Іван Романович	лікар вищої категорії, віце-президент Національної федерації бойового хортингу України, майстер бойового хортингу, інструктор
Кукушкін Костянтин Миколайович	головний спеціаліст відділу з питань державної служби, професійного навчання та урядових нагород Департаменту кадрового забезпечення Секретаріату Кабінету Міністрів України, учасник бойових дій
Ляховець Олеся Олександрівна	кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри дошкільної освіти Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького
Рудей Дмитро Юрійович	директор Київської інженерної гімназії, учитель-методист
Тимчик Микола Валерійович	кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри футболу Національного педагогічного університету імені Миколи Драгоманова, науковий співробітник лабораторії фізичного розвитку та здорового способу життя Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України, майстер спорту України з хортингу
Тішин Андрій Володимирович	старший викладач кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, майстер бойового хортингу
Чмелюк Василь Васильович	кандидат юридичних наук, проректор з питань підготовки кадрів податкової міліції – начальник Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, полковник податкової міліції, учасник бойових дій
Щапвалов Борис Борисович	кандидат психологічних наук, доцент, президент Міжнародної федерації поліцейського хортингу, президент Федерації поліцейського хортингу України, віце-президент Національної федерації бойового хортингу України

Наукове видання

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

(українською, російською та англійською мовами)

*Матеріали міжнародної
науково-практичної конференції*

14-15 липня 2020 р., м. Ірпінь, Університет ДФС України

Колектив авторів
Друкується в авторській редакції

Упорядник: Е. А. Єрмоменко

Підписано до друку 29.08.2020 р.
Формат 84x108/16
Умов. друк. арк. 45,15

Папір офсетний
Друк офсетний
Гарнітура Times

Зам. № 0238
Наклад 50 пр.

Підготовлено до друку Видавничо-поліграфічним центром Університету ДФС України.
08205, вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, Київська область, Україна.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції (серія ДК № 5104 від 20.05.2016 р.)

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ, ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
ПРАЦІВНИКІВ ПОДАТКОВОЇ МІЛІЦІЇ
КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ТА ОРГАНІЗАЦІЇ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ